

№ 11 «Балапан» бөбекжай – балабақшасы

Бекітемін:
Балабақша меңгерушісі:

А.Еришова

Тексерілді:

Балабақша әдіскері: **А.Шуиншалиева**

**«КІШКЕНТАЙ ЗЕРТТЕУШІ»
вариативтік компонент**

«Еркетай» ересек тобы

Топ тәрбиешілері: Баймаханова Г

Кемалова М

2021-2022 оқу жылы

Түсіндірме жазба

«Кішкентай зерттеуші» вариативтік бағдарламасы ересек жас тобының балаларының бойында ізденіс және эксперименттік әрекет дағдыларын жаңа материалдармен эксперимент жасау және заттардың жалпы белгілерін ажырата білуді қалыптастыруға бағытталған. Бағдарлама Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының (ҚР БҒМ 2020 жылғы 5 мамырдағы No 182 бұйрығы) негізінде әзірленген. Сонымен қатар бағдарлама мектеп жасына дейінгі балалардың бойында қалыптасқан дағдыларын өзіндік іс-әрекет жағдайларында қолдану мүмкіндіктерін арттыру арқылы зерттеушілік қабілетін дамыту, проблемалық жағдайлардың шешімін өздігінен таба білу дағдыларына қолдау көрсету, одан әрі жетілдіруге ынталандыруды көздейді.

Эксперимент балаларды тірі және өлі табиғат әлемімен таныстыруда тиімді болып табылады. Күнделікті өмірде бала жаңа, өзіне бейтаныс заттар мен өлі табиғат құбылыстарымен танысады және оның осы жаңалықты білуге деген ынтасы пайда болады. Балалардың эксперименттік әрекеті -балалар әрекетін ұйымдастыру нысандарының және танымдық іс-әрекет түрлерінің бірі. Эксперимент барысында баланың есте сақтауы, ойлау процестерінің белсенділігі артады (талдау және жинақтау, салыстыру, жіктеу, жалпылау), бала өзіне тән білуге құштарлығын қанағаттандыруға, өзін ғалым, зерттеуші ретінде сезінуге мүмкіндік алады. Мектепке дейінгі ұйымдардың жұмыс тәжірибесінде балаларды орындалатын әрекетке шығармашылық тұрғыдан қарауға, өзін-өзі көрсетуге ынталандыра отырып, олардың өз бетінше эксперимент жасауы және ізденіске белсенділігі үшін жағдай жасалады. Бүгінгі таңда бүкіл адамзаттың алдында тұрған маңызы бар ауқымды проблемалардың ішінде табиғатты қорғау мен табиғи ресурстарды тиімді пайдалануға ерекше назар аударылуда.

«Кішкентай зерттеуші» бағдарламасының өзектілігі мектеп жасына дейінгі балалардың табиғатқа қамқорлық жасау, табиғатты қорғау және көркейту дағдыларын қалыптастыру болып табылады.

Бағдарламаның мақсаты:

- баланың экспериментке деген ұмтылысын қолдау, зерттеушілік жұмыстарына жағдай жасайды;
- қоршаған орта туралы түсініктерін кеңейтеді;
- тәжірибелік-эксперименттік қызмет арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық белсенділігі дамиды.

Бағдарламаның міндеттері:

- баланың экспериментке деген ұмтылысын қолдау, балаларды тірі және өлі табиғат әлемімен таныстырады.
- балаларды заттардың әртүрлі қасиеттерімен таныстырады (қатты, жұмсақ, сұйық, жәнет.б.).
- танымдық қызығушылығы, зерттеушілік қабілеті дамиды;
- қоршаған ортаға құрметпен қарауға тәрбиелейді.

Бағдарламаның ерекшелігі: бағдарламаны игеру барысында мектеп жасына дейінгі балалар сыртқы әлеммен танысып, затпен, материалмен тікелей қарым –қатынас орнатады.

Балалардың жас ерекшелігі:

«Кішкентай зерттеуші» бағдарламасы ересек топ (4 жас) балаларының жас ерекшеліктеріне сай әзірленген.

Күтілетін нәтижелер:

- эксперимент барысында баланың есте сақтауы, ойлау процестерінің белсенділігі артты (талдау және жинақтау, салыстыру, жіктеу, жалпылау).
- бала өзіне тән білуге құштарлығын қанағаттандыруға, өзін ғалым, зерттеуші ретінде сезінуге мүмкіндік алды.
- қоршаған орта объектілеріне танымдық қызығушылығы пайда болды.

Перспективалық жоспар

Р/с	Тақырыбы	Сағат саны	Күні
1	«Зерттеушілер әлемі»	2	
2	«Күн заттарды кептіреді»	2	
3	«Температураға байланысты топырақ жағдайы»	2	
4	«Көлеңке»	2	
5	«Мұздың мөлдірлігі»	2	
6	«Су күйінің ауа температурасына тәуелділігі»	2	
7	«Су –тіршілік көзі»	2	
8	«Ашытқының көмегімен үрленген шар»	2	
9	«Тастар»	2	
10	«Құм және саз. Жұмсақтық»	2	
11	«Пиязды бір стақан сумен және сусыз өсіру»	2	
12	«Магнит дегеніміз не?»	2	
13	«Сиқырлы су»	2	
14	«Жылуды қалай өлшейміз? »	2	
15	«Бөлме өсімдігінің тамырлануы»	2	
16	«Ненің ізі?»	2	
17	«Шыныдағы отшашу»	2	
18	«Өсімдік қай жерде жақсы өседі?»	2	
Барлығы		36 сағат	

Бағдарламаны іске асыру нысандары мен әдістері

Р/с	Тақырыбы	Бағдарламалық міндеттер	Бағдарла маны іске асыру нысандары	Бағдарлама ны іске асыру әдістері
1	«Зерттеушілер әлемі»	Зерттеушілерге және экспериментке әртүрлі қызықты және қажетті жабдықтар туралы түсініктерін қалыптастырады	Педагогпен бірлескен жұмыс, топтық жұмыс.	Тәжірибелер эксперимент
2	«Күн заттарды кептіреді»	Күн жайлы түсініктерін, күннің көзі жарқырап тұрса, жылу беретінін түсіндіреді, күннің заттарды жылыту қабілетін байқатады.	Педагогпен бірлескен жұмыс, топтық жұмыс	Тәжірибелер эксперимент
3	«Температураға байланысты топырақ жағдайы»	Балалардың топырақ, топырақтың құнарлы қабаты туралы алған білімдерін толықтырады. Тәжірибе арқылы топырақтың негізгі қасиеттерін, топырақтың құрамын анықтайды.	Топтық жұмыс. Балалардың тәжірибелік өзіндік қызметі	Тәжірибелер эксперимент
4	«Көлеңке»	Балаларға көлеңкенің қалай пайда болатындығын, оның жарық көзі мен затқа тәуелділігін, олардың өзара байланысын түсіндіреді. Көлеңкенің пайда болуын іс – тәжірибеде көрсетеді. Зерттеушілік қабілеті дамиды.	Педагогпен бірлескен жұмыс, Балалардың тәжірибелік өзіндік қызметі	Тәжірибелер эксперимент
5	«Мұздың мөлдірлігі»	Судың сұйық және қатты күйде болатындығын түсіндіреді. Тәжірибе жасау арқылы судың түрлі-түсті мұзға қалай айналатындығын көрсетеді. Мұздың қасиеттерімен таныстырады.	Педагогпен бірлескен жұмыс, жеке жұмыс	Тәжірибелер эксперимент
6	«Су күйінің ауа температурасына тәуелділігі»	Су, оның адам өміріне маңызы, оны қорғау туралы білімдерін нығайтады	Педагогпен бірлескен жұмыс, балалардың тәжірибелік өзіндік қызметі	Тәжірибелер эксперимент
7	«Су –тіршілік көзі»	Балаларға су туралы түсінік беру және судың қажеттілігін, оның адамның, құстың, жануарлар мен өсімдіктердің тіршілігіндегі маңызы туралы түсіндіреді.	Педагогпен бірлескен жұмыс, балалардың тәжірибелік өзіндік қызметі	Тәжірибелер эксперимент
8	«Ашытқының	Үрленген шар туралы	Педагогпен	Тәжірибелер

	көмегімен үрленген шар»	түсініктері қалыптасады. Балалардың тәжірибе жасауға қызығушылығын арттырады.	бірлескен жұмыс, балалардың тәжірибелік өзіндік қызметі	эксперимент
9	«Тастар»	Тас туралы түсініктерін қалыптастырады. Зерттеудің қарапайым тәсілдерін дамыту, есте сақтау, зейін қою қабілетін нығайтады.	Педагогпен бірлескен жұмыс, балалардың тәжірибелік өзіндік қызметі	Тәжірибелер эксперимент
10	«Құм және саз. Жұмсақтық»	Балаларға құм мен сазды салыстыруға үйретеді. Құмның қасиетін көрсетеді. Табиғатқа сүйіспеншілікпен қарауға тәрбиелейді.	Педагогпен бірлескен жұмыс, топтық жұмыс	Тәжірибелер эксперимент
11	«Пиязды бір стақан сумен және сусыз өсіру»	Пияздың өсуі мен дамуы үшін маңызды қажеттілік ретінде қоршаған орта факторын—суды бөліп көрсетеді. Балалардың тәжірибе жасауға қызығушылығын арттырады.	Педагогпен бірлескен жұмыс, топтық жұмыс.	Тәжірибелер эксперимент
12	«Магнит дегеніміз не?»	Магниттің не екенін түсіндіреді. Магниттің тартылыс күші, қасиеттері туралы, темірді магниттің күші арқылы тартылатынын бақылады. Ізденіс танымдық, ойлау қабілеттерін дамытады.	Педагогпен бірлескен жұмыс, балалардың тәжірибелік өзіндік қызметі	Тәжірибелер эксперимент
13	«Сиқырлы су»	Танымдық белсенділікті дамытуды жалғастырады; достық қарым - қатынасты дамытады.	Педагогпен бірлескен жұмыс, балалардың тәжірибелік өзіндік қызметі	Тәжірибелер эксперимент
14	«Жылуды қалай өлшейміз?»	Жылу туралы түсініктерін қалыптастырады. Балалардың тәжірибе жасауға қызығушылығын арттырады.	Педагогпен бірлескен жұмыс, жеке жұмыс	Тәжірибелер эксперимент
15	«Бөлме өсімдігінің тамырлануы»	Балаларға бөлме өсімдіктері туралы мәліметтер беріледі. Бөлме өсімдіктерінің тірі немесе өлі табиғатқа жататындығын анықтатады. Бөлме өсімдіктерінің тамырлануын тәжірибе жүзінде көрсетеді.	Педагогпен бірлескен жұмыс, топтық жұмыс.	Тәжірибелер эксперимент
16	«Ненің ізі?»	Балаларға із туралы түсінік қалыптастырады.	Педагогпен бірлескен	Тәжірибелер эксперимент

		Андардың ізін ажырата білуге тәрбиелейді. Эстетикалық талғамдарын, қиялын дамытады.	жұмыс, жеке жұмыс	
17	«Шыныдағы отпашу»	Түрлі түсті бояу, су және өсімдік майын пайдалана отырып отпашу жасауға болатынын көрсетеді.	Педагогпен бірлескен жұмыс, жеке жұмыс	Тәжірибелер эксперимент
18	«Өсімдік қай жерде жақсы өседі?»	Өсімдіктердің тіршілігі үшін топырақтың қажеттілігін, топырақ сапасының өсімдіктердің өсуіне және дамуына әсерін анықтап, құрамы әр түрлі топырақты бөлу	Педагогпен бірлескен жұмыс, топтық жұмыс	Тәжірибелер эксперимент